

Asia

**Komission suositus neuvostolle neuvottelujen aloittamisesta öljyn ja muiden vaarallisten aineiden aiheuttaman Pohjanmeren pilaantumisen torjuntayhteistyöstä tehdyn sopimuksen (Bonnin sopimus) muuttamiseksi sekä ehdotus neuvoston päätökseksi Euroopan unionin kannasta, joka koskee ministerien julistusta sekä siihen liitettävästä strategisesta toimintasuunnitelmasta vuosille 2019-2025.**

Kokous

U/E/UTP-tunnus

### Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Öljyn ja muiden vaarallisten aineiden aiheuttaman Pohjanmeren pilaantumisen torjuntayhteistyötä koskevalla sopimuksella, 'Bonnin sopimus', pyritään torjumaan öljyn ja muiden vaarallisten aineiden aiheuttamaa Pohjanmeren pilaantumista ja suojaamaan rannikkoalueita merellä tapahtuvilta suuronnettomuuksilta ja alusten ja merellä sijaitsevien laitosten aiheuttamalta krooniselta pilaantumiselta. Sopimus tuli voimaan 1. syyskuuta 1989.

Euroopan unioni on sopimuksen sopimuspuoli. Muut sopimuspuolet ovat Euroopan unionin Pohjanmeren rannikkovaltiot (Belgia, Tanska, Ranska, Saksa, Irlanti, Alankomaat, Ruotsi, Iso-Britannia) sekä Norja. Sopimus on nk. sekasopimus, koska se sisältää yhtäältä unionin ja toisaalta jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia velvoitteita.

Euroopan komissio on 30.8.2019 antanut suosituksen neuvoston päätökseksi luvan antamisesta aloittaa Euroopan unionin puolesta neuvottelut öljyn ja muiden vaarallisten aineiden aiheuttaman Pohjanmeren pilaantumisen torjuntayhteistyöstä tehdyn sopimuksen (Bonnin sopimus) sopimuspuolten 31. kokouksessa Espanjan kuningaskunnan sopimukseen liittymisen ja sopimuksen soveltamisalan laajentamisen osalta sopimukseen tehtävistä muutoksista.

Euroopan komissio on tämän lisäksi 30.8.2019 antanut ehdotuksen neuvoston päätökseksi Bonnin sopimuksen toisessa ministerikokouksessa esitettävästä Euroopan unionin kannasta, joka koskee ministerien julistukseen liitettävää Bonnin sopimuksen strategista toimintasuunnitelmaa vuosille 2019–2025 ja ministerien julistusta.

Komission ehdotukset neuvottelumandaatista sekä toimintasuunnitelman ja ministerijulistuksen hyväksymisestä esiteltiin neuvoston OSA-neuvoksien (pelastuspalvelu) kokouksessa 6.9.2019. Neuvoston 12.9.2019 järjestetyssä pelastuspalvelu (Prociv) -työryhmän kokouksessa asia hyväksyttiin. Asia etenee

2.10.2019 järjestettävään Coreperiin (I-kohtana) ja tämän jälkeen hyväksyttäväksi  
7.10.2019 järjestettävässä OSA-neuvostossa (A-kohtana).

OSA-neuvoksien kokouksessa 6.9.2019 päätettiin tehdä tiettyjä pienempiä muutoksia ja selvennyksiä ehdotuksiin, muun muassa lisätään neuvottelumandaattiehdotukseen aineellista oikeusperustaa (substantive legal basis) koskeva kirjaus. Ehdotus hyväksyttiin 12.9.2019 järjestetyssä neuvoston Prociv kokouksessa.

Sopimuspuolten on tarkoitus hyväksyä 8.–11. lokakuuta 2019 järjestettävässä Bonnin sopimuspuolikokouksessa yksimielisellä päätöksellä sopimuksen aineellista ja alueellista soveltamisalaa koskevat muutokset. Lisäksi 11. lokakuuta 2019 järjestettävässä toisessa Bonnin sopimuksen ministerikokouksessa on tarkoitus hyväksyä ministereiden julistus sekä siihen liitettävä toimintasuunnitelma.

## **Suomen kanta**

Suomi ei ole sopimuksen itsenäinen sopimuspuoli. EU:n puheenjohtaja-maana Suomi hoitaa sopimukseen liittyvät valmistelut neuvoston osalta.

Suomi voi hyväksyä suosituksen neuvoston päätökseksi neuvotteluvaltuuksien antamiseksi komissiolle neuvotteluissa, jotka koskevat Bonnin sopimuksen alueellisen soveltamisalan laajentamista kattamaan Biskajanlahti ja keskustelujen avaamiseksi Espanjan kuningaskunnan liittymiseksi sopimuspuoleksi Bonnin sopimukseen sekä sopimuksen aineellisen soveltamisalan laajentamista koskemaan MARPOL-yleissopimuksen liitteen VI mukaisten rikin ja typen oksidien valvontaa.

Suomi voi hyväksyä ehdotuksen neuvoston päätökseksi Euroopan unionin kannasta, joka koskee ministerien julistusta ja sen yhteydessä annettavan strategisen toimintasuunnitelman vuosille 2019–2025.

## **Pääasiallinen sisältö**

Bonnin sopimuksen tavoitteena on torjua meren pilaantumista ja suojella rannikkoalueita merionnettomuuksilta ja alusten ja merellä sijaitsevien laitosten aiheuttamalta pitkäaikaiselta pilaantumiselta Pohjanmeren alueella.

Sopimuksella pyritään edistämään aktiivista yhteistyötä ja keskinäistä avunantoa sopimuspuolten välillä öljyn ja muiden vaarallisten aineiden aiheuttaman Pohjanmeren pilaantumisen torjunnassa. Sopimuksessa määrätään, että sopimuspuolet suorittavat valvontaa, jolla osaltaan pyritään havaitsemaan pilaantuminen ja torjumaan sitä sekä estämään pilaantumisen ehkäisemistä koskevien säännösten rikkomiset. Pohjanmeri on jaettu eri vyöhykkeisiin, ja vastuu niiden valvonnasta ja vaaratilanteiden arvioinnista on annettu sopimuspuolille. Sopimuspuolten on ilmoitettava muille asianosaisille sopimuspuolille, jos ne saavat tietoonsa tai havaitsevat alueella olevan öljyä tai muuta haitallista ainetta, joka voi aiheuttaa vakavan uhan rannikolle tai jonkin sopimuspuolen rannikkoon liittyville eduille. Sopimuspuolet voivat pyytää apua pilaantumisen torjuntaan merellä tai omalla rannikollaan, jolloin niiden sopimuspuolten, joilta apua pyydetään, on tehtävä mahdollisuuksiensa rajoissa kaikkensa sellaisen avun antamiseksi.

## Sopimuksen muuttaminen

### Sopimuksen aineellisen soveltamisalan laajentaminen (ns. Marpol-muutos)

Sopimuksen soveltamisalaa on tarkoitus laajentaa siten, että se kattaisi sopimuksen varsinaisen soveltamisalan lisäksi myös ilmaan päästettävien MARPOL-yleissopimuksen liitteen VI mukaisten typpi- ja rikkioksidien päästöjen valvonnan. MARPOL-yleissopimuksella tarkoitetaan alusten aiheuttaman meren pilaantumisen ehkäisemisestä vuonna 1973 tehtyä kansainvälistä yleissopimusta sekä siihen liittyvää vuoden 1978 pöytäkirjaa. Muutoksen tavoitteena on parantaa sopimuspuolten välistä yhteistyötä ja koordinaatiota merenkulun aiheuttamien laittomien ilmanpäästöjen torjunnassa, jotta voitaisiin rajoittaa korkean rikki- tai typpipitoisten polttoaineiden palamisesta aiheutuvia kielteisiä seurauksia ihmisten terveydelle, luonnon monimuotoisuudelle ja koko meriympäristölle. Tämän saavuttamiseksi sopimuspuolet aikovat muuttaa sopimuksen määräyksiä (artiklat 1, 5, 6 ja 15, sekä sopimuksen otsikko ja sen johdanto-osa).

### Sopimuksen alueellisen soveltamisalan laajentaminen (Espanjan liittyminen sopimukseen)

Sopimus on Bonnin sopimuksen artiklan 18 mukaisesti avoinna niiden valtioiden hallituksille, jotka kutsuttiin Bonnissa 13 päivänä syyskuuta 1983 pidettyyn öljyn ja muiden vaarallisten aineiden aiheuttaman Pohjanmeren pilaantumisen torjuntayhteistyötä koskevaa sopimusta käsittelevään konferenssiin, sekä Euroopan talousyhteisölle allekirjoittamista varten. Sopimuksen artiklan 20 mukaisesti sopimuspuolet voivat yksimielisesti kutsua muita Koillis-Atlantin rannikkovaltioita liittymään tähän sopimukseen.

Sopimuspuolten tarkoituksena on nyt kutsua Espanjan kuningaskunta liittymään sopimukseen. Muutoksen myötä sopimuksen soveltamisalaa laajennettaisiin alueellisesti kattamaan Pohjanmeren ohella Espanjalle kuuluva Biskajan lahti. Suunniteltu muutos koskee sopimuksen 2 artiklaa, ja sillä täsmennettäisiin sopimuksen ja sen liitteen tarkoituksen kannalta olennaisen Pohjanmeren alueen Atlantin puoleinen raja sekä tarkistettaisiin eri valvontavyöhykkeiden rajoja sopimuksen 6 artiklan soveltamiseksi.

### Ministerien julistus ja Bonnin sopimuksen strateginen toimintasuunnitelma vuosille 2019–2025

Sopimuksen tekemisestä tulee vuonna 2019 kuluneeksi 50 vuotta. Sopimuspuolten tarkoituksena on juhluvuoden yhteydessä antaa ministerien julistus Bonnissa 11.10.2019 pidettävässä ministerikokouksessa. Ministerien julistuksessa esitetään yhteinen visio laajennetun Pohjanmeren alueesta ja sen lähiympäristöstä, joilla ei ole merenkulusta, avomeren öljyn- ja kaasunporaustoiminnasta ja muusta toiminnasta merellä peräisin olevien satunnaisten, vältettävissä olevien eikä tahallisten päästöjen aiheuttamaa pilaantumista.

Julistukseen on tarkoitus liittää Bonnin sopimuksen strateginen toimintasuunnitelma, jossa esitetään kunnianhimoiset strategiset tavoitteet ja toimintatavoitteet sekä toimet niiden toteuttamiseksi vuosina 2019–2025. Strategisen toimintasuunnitelman on tarkoitus helpottaa Bonnin sopimuksen täytäntöönpanoa. Strategisessa toimintasuunnitelmassa tunnustetaan tarve pitää yllä vakiintuneita järjestelmiä ja säilyttää sopimuksen operatiivinen luonne. Samalla siinä esitetään selkeästi muotoiltuja mahdollisuuksia työn tehostamiseksi ja uusien suuntausten kehittämiseksi.

## **EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely**

### Sopimuksen muuttaminen (aineellinen ja alueellinen soveltamisala)

Suunnitellut sopimusmuutokset koskevat EU:n toimivaltaa pelastuspalvelun ja ympäristön alalla. Ottaen huomioon toimivallan jakautumisen asiassa komission olisi suositeltava, että neuvosto antaa sille luvan neuvotella Bonnin sopimukseen suunnitelluista muutoksista. Nykyisessä luonnosmuodossaan molemmat muutokset edistävät sisällöltään EU:n asiaa koskevia poliittisia tavoitteita. Tämän vuoksi unionin kannan neuvotteluissa olisi oltava molempien muutosten hyväksymistä puoltava. Komission ehdotuksessa todetaan, että unionin kanta on ristiriidaton, jolloin ei ole tarpeen ehdottaa SEUT-sopimuksen 218 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuja neuvotteluohjeita. Edellä esitetyn perusteella suositellun neuvoston päätöksen menettelyllinen oikeusperusta on SEUT-sopimuksen 218 artiklan 3 ja 4 kohta sekä aineellisena oikeusperustana SEUT-sopimuksen artikkelit 191 (ympäristöasiat) ja 196 (pelastuspalvelu).

### Ministerien julistus ja Bonnin sopimuksen strateginen toimintasuunnitelma vuosille 2019–2025

Kyse on neuvoston päätöksestä, Bonnin sopimuksen ministerikokouksessa Euroopan unionin puolesta hyväksyttävästä kannasta.

Strategisella toimintasuunnitelmalla vuosille 2019–2025 on oikeusvaikutuksia sopimuspuoliin. Sillä ohjataan ja painotetaan käynnissä olevia ja uusia tehtäviä ministerien julistuksessa annetun hyväksynnän mukaisesti. Sen tarkoituksena on helpottaa Bonnin sopimuksen täytäntöönpanoa esittämällä visio, strategiset tavoitteet ja toimintatavoitteet sekä mitattavat erityistoimet ja realistiset päämäärät vuosille 2019–2025 sopimuspuolten työn ohjaamista ja painottamista varten. Strategisessa toimintasuunnitelmassa tunnustetaan tarve pitää yllä vakiintuneita järjestelmiä ja säilyttää sopimuksen operatiivinen luonne. Samalla siinä esitetään mahdollisuuksia työn tehostamiseksi ja uusien suuntausten kehittämiseksi. Suunnitellulla päätöksellä ei täydennetä eikä muuteta sopimuksen institutionaalisia rakenteita. Tämän vuoksi ehdotetun päätöksen menettelyllinen oikeusperusta on SEUT-sopimuksen 218 artiklan 9 kohta.

Bonnin sopimuksen strategisella toimintasuunnitelmalla vuosille 2019–2025 on tavoitteita ja osatekijöitä, jotka liittyvät ympäristönsuojelun ja kansainvälisen pelastuspalveluyhteistyön aloihin. Näitä elementtejä ei voida erottaa toisistaan eivätkä ne ole toisiinsa nähden liitännäisiä, kun niillä lisätään kansainvälisen pelastuspalvelutyön johdonmukaisuutta. Sen vuoksi ehdotetun päätöksen aineellinen oikeusperusta on SEUT-sopimuksen 191 ja 196 artikla.

## **Käsittely Euroopan parlamentissa**

Euroopan parlamentille tiedotetaan välittömästi ja täysimääräisesti menettelyn kaikissa vaiheissa SEUT 218(10) artiklan mukaisesti.

**Kansallinen valmistelu**

EU7 -jaosto; kirjallinen menettely 11.9-13.9.2019

Varsinaisen sopimuksen koskiessa ympäristövahinkojen torjuntayhteistyötä, kuuluu asia kansallisesti sisäministeriön toimialaan. Merenkulun päästöt ja MARPOL-yleissopimuksen sijaan kuuluvat lähtökohtaisesti liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalaan ja ministeriö tukee vastuuministeriötä asiassa niiltä osin kun on kyse Bonnin sopimuksen laajentamisesta MARPOL-yleissopimuksen liitteessä VI säädettyjä typen ja rikin oksideja koskevien päästöjen valvontaa.

**Eduskuntakäsittely****Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema**

Sopimuksen muutoksella ei ole vaikutusta Suomen kansalliseen lainsäädäntöön.

**Taloudelliset vaikutukset**

Sopimuksen muutoksella ei ole vaikutusta kansalliseen talousarvioon. Sopimuksen muutoksella ei ole vaikutuksia EU:n talousarvioon.

**Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät****Asiakirjat**

Suositus neuvoston päätökseksi COM(2019) 378 final, 30.8.2019 ja kompromissiehdotus 11985/19 PROCIV 64, JAI 896, ENV 761, CLIMA 232 + ADD 1  
Ehdotus neuvoston päätökseksi COM(2019) 379 final, 30.8.2019 ja kompromissiehdotus 11987/19 PROCIV 65, JAI 897, ENV 762, CLIMA 233 + ADD

**Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot**

Wivi-Ann Wagello-Sjölund, SM/PEO, p. 0295 488 640  
Linda Viitala, SM/PEO, p. 0295 488 299  
Sirkku Jaakkola, LVM, p. 0295 342 099

**EUTORI-tunnus**

EU/2019/1117 , EU/2019/1114

**Liitteet****Viite**

---

Asiasanat  
**Hoitaa**

Tiedoksi

---